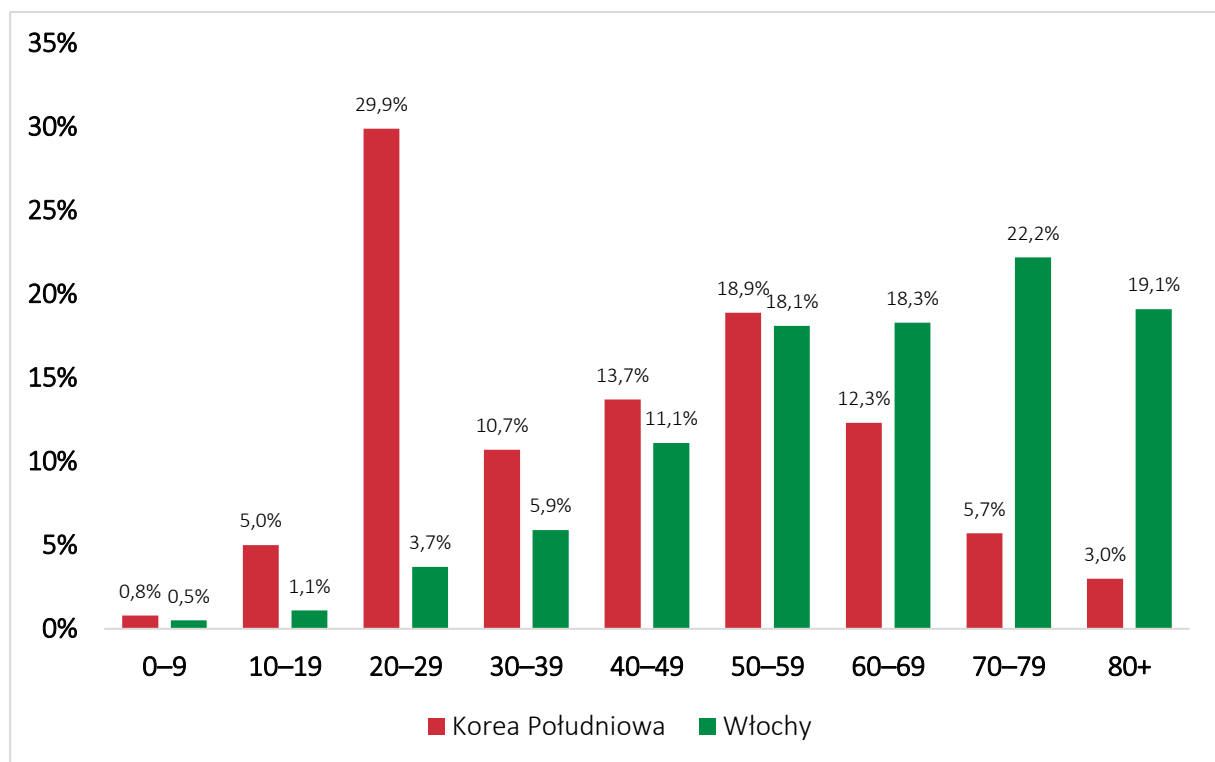

Komunikat FOR 12/2020: Jak wykorzystać dane w walce z koronawirusem?

- Koronawirus dla wielu osób stanowi śmiertelne niebezpieczeństwo, ale duża część zarażonych przechodzi go bezobjawowo. Dostępne dane na temat śmiertelności pokazują, że choroba stanowi największe ryzyko dla osób starszych i chorych na inne choroby.
- Różny wiek osób zarażonych koronawirusem jest jednym ze źródeł dużej różnicy w śmiertelności między krajami. Z tego powodu duże znaczenie dla śmiertelności może mieć częstość kontaktów osób młodszych i starszych. Jednak w każdym kraju sposób rozprzestrzeniania się wirusa jest zapewne inny, dlatego konieczne jest możliwie szybkie zbieranie i analizowanie danych dla Polski. Bez szczegółowych danych trudno będzie wskazać najbardziej zagrożonych oraz najefektywniejsze środki zaradcze.
- Skala pandemii i jej społeczne konsekwencje wymagają multidyscyplinarnych badań – nie tylko epidemiologów, lecz także m.in. ekonomistów, socjologów i specjalistów od *big data*. Szeroki dostęp do danych pozwoli na lepsze poznanie mechanizmów przenoszenia wirusa i dokonanie postępów w walce z epidemią. Nie wiemy, jak długo epidemia potrwa i czy nie nastąpią jej nawroty, dlatego też istotne jest jak najwcześniejsze umożliwienie publicznym i prywatnym ośrodkom analitycznym rozpoczęcia prac nad rozwiązaniami organizacyjnymi mogącymi skuteczniej chronić przed wirusem nie tylko w okresie blokady (*lockdownu*), lecz także po nim.
- Punktem wyjścia może być upublicznienie i codzienne aktualizowanie przez Ministerstwo Zdrowia zanonimizowanych indywidualnych danych o testowanych osobach (zarówno wyników pozytywnych, jak i negatywnych). Dane te powinny być uzupełnione o podstawowe, łatwo dostępne dane socjoekonomiczne (np. wiek/zawód/praca w służbie zdrowia/powód robienia testu/kontakt z osobą zarażoną/powiat, w którym dana osoba mieszka).
- Wraz z budowaniem mocy przerobowej laboratoriów warto rozważyć przeprowadzanie odpowiednio dopracowanych testów serologicznych (na obecność przeciwciał) na losowych, reprezentatywnych grupach mieszkańców. Choć w tej chwili liczba zarażonych najpewniej jest na tyle mała, że w losowej grupie nie będzie takich osób, warto przygotować się na taką ewentualność w sytuacji przedłużającej się pandemii. Punktem wyjścia mogłyby być już istniejące regularne badania GUS (np. BAEL), które łatwo też skalować na całą UE.
- Przykład Korei Południowej pokazuje, że zastosowanie podejścia opartego o dane mogłoby pozwolić na odejście od modelu ogólnokrajowej blokady ograniczającej swobodę mieszkańców. Udostępnienie szerszych danych potencjalnie otworzyłoby drogę do odkryć, których w tej chwili nie da się przewidzieć (serendypność).

Obecnie testy na koronawirusa wykonywane są przede wszystkim u osób z objawami, co zniekształca informacje na temat tego, w których grupach ryzyko zarażenia jest najwyższe. Jest to dobrze widoczne przy porównaniu danych z Korei i Włoch. W ciężko dotkniętych pandemią Włoszech testy wykonywane są przede wszystkim na osobach, które mają objawy. W efekcie powstaje złudne wrażenie, że najwięcej zachorowań jest wśród osób w wieku 70-79 lat. W Korei program testów jest znacznie szerszy i pokazuje zupełnie inny obraz – najwięcej osób z wynikiem pozytywnym jest wśród osób w wieku 20-29 lat, przy czym należy mieć na uwadze, że może to być wynik nielosowego doboru próby (wynikająca z testowania przede wszystkim tych osób, dla których spełnione są przesłanki takie jak objawy lub kontakt z osobą zarażoną).

Wykres. Zarażeni koronawirusem w podziale na grupy wiekowe

Źródło: *Andreas Backhaus, Coronavirus: Why it's so deadly in Italy*,
<https://medium.com/@andreasbackhausab/coronavirus-why-its-so-deadly-in-italy-c4200a15a7bf>

Zidentyfikowanie osób szczególnie podatnych na zarażenia jest istotne, ponieważ wiele z nich przechodzi chorobę bezobjawowo, a jednocześnie zaraża osoby szczególnie zagrożone, przede wszystkim te w podeszłym wieku. Już teraz pojawiają się hipotezy, że większa śmiertelność we Włoszech wynika ze znacznie częstszych kontaktów osób młodych, ze starszymi, w wyniku czego wirus dotarł do osób najbardziej zagrożonych¹. Jednak w każdym kraju sposób rozprzestrzeniania się wirusa może być inny, dlatego konieczne jest możliwie szybkie zbierania

¹ <https://voxeu.org/article/intergenerational-ties-and-case-fatality-rates>

i analizowanie danych dla Polski. Bez szczegółowych danych trudno będzie wskazać najbardziej zagrożonych oraz najefektywniejsze środki zaradcze.

Skala pandemii i jej społeczne konsekwencje wymagają multidyscyplinarnych badań. Analizy nie należy ograniczać do samego problemu zarażania, ponieważ równie ważny jest cały kontekst ekonomiczno-społeczny. Wiedząc więcej o rozprzestrzenianiu się wirusa, można myśleć o innowacjach organizacyjnych, które ułatwią funkcjonowanie służby zdrowia, edukacji, administracji i firm, przy jednoczesnym minimalizowaniu ryzyka zarażeń. Wymaga to badań nie tylko epidemiologów, lecz także m.in. ekonomistów, socjologów czy specjalistów od *big data*. Nie wiemy, jak długo potrwa pandemia i czy nie będzie nawrotów, dlatego też istotne jest jak najwcześniejsze umożliwienie publicznym i prywatnym ośrodkom analitycznym rozpoczęcia prac nad rozwiązaniami organizacyjnymi mogącymi skuteczniej chronić przed wirusem nie tylko w okresie blokady (*lockdownu*), lecz także po nim.

Punktem wyjścia może być upublicznienie i codzienne aktualizowanie przez Ministerstwo Zdrowia zanonimizowanych indywidualnych danych o testowanych osobach (zarówno wyników pozytywnych, jak i negatywnych). Dane te powinny być uzupełnione o podstawowe, łatwo dostępne dane socjoekonomiczne (np. wiek/zawód/praca w służbie zdrowia/powód robienia testu/kontakt z osobą zarażoną/powiat, w którym dana osoba mieszka).

Niestety obecnie dane udostępniane przez Ministerstwo Zdrowia są – w porównaniu z tymi upublicznianymi przez rządy wielu innych krajów UE – mocno ograniczone, a kiedy liczba zachorowań zaczęła rosnąć, zaprzestano nawet raportowania przypadków w rozbiciu na powiaty, ograniczając się do szczebla wojewódzkiego². Tymczasem rząd nie powinien zmierzać w kierunku ograniczania ogólnodostępnych danych dotyczących testów i zachorowań, lecz dążyć do poszerzania ich zakresu (po odpowiedniej anonimizacji). Przykład Korei Południowej pokazuje, że zastosowanie podejścia opartego o dane mogłoby pozwolić na odejście od modelu ogólnokrajowej blokady, którego skutki gospodarcze są katastrofalne. Udostępnienie szerszych danych potencjalnie otworzyłoby drogę do odkryć, których w tej chwili nie da się przewidzieć (serendypania).

Wraz z budowaniem mocy przerobowej laboratoriów warto rozważyć przeprowadzanie odpowiednio dopracowanych testów serologicznych (na obecność przeciwciał) na losowych, reprezentatywnych grupach mieszkańców. Choć w tej chwili liczba zarażonych najpewniej jest na tyle mała, że w losowej grupie nie będzie takich osób, warto też przygotować się na taką ewentualność w sytuacji przedłużającej się pandemii. Powtarzanie testów w tej samej grupie osób pozwoliłoby wtedy na miarodajną ocenę rozszerzania się pandemii poprzez sprawdzenie,

---

² <https://biqdata.wyborcza.pl/biqdata/7,159116,25831414,w-sprawie-epidemii-koronawirusa-rzad-wiecej-danych-ukrywa.html>

czy osoby przedtem zdrowe w międzyczasie nie zaraziły się wirusem. Punktem wyjścia mogłyby być już istniejące regularne badania GUS (np. BAEL). Takie podejście miałyby kilka zalet:

- już istniejące schematy losowania dające reprezentatywne próbki;
- kompatybilność z wcześniejszymi badaniami, ułatwiająca wnioskowanie o zachowaniu poszczególnych grup społecznych.
- badanie to jest robione także w innych krajach UE, więc możliwe byłoby jego skalowanie.

Podobne kroki mogłyby też podjąć inne kraje członkowskie, co pozwoliłoby na przeprowadzanie analiz w oparciu o porównywalne bazy danych w skali całej UE.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

dr Aleksander Łaszek

Główny Ekonomista

e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Marcin Zieliński

Ekonomista

e-mail: marcin.zieliński@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl
[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR · [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR